

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИИ

2011 сыл
Бэс ыйын
8 күнэ
Сэрэдэ №68
(1049012)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҔЭҔЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһиннэр

ИДьО начальнига Р.А. Седальцев иһитиннэрбитинэн быйыл Нам уонна Горнай улуустарын холбоон биир отдел оҥоролор. Киинэ биһиги улууспутугар буолар. Отдел састабын сүүмэрдээһин атырдыах ыйын 1 күнүгэр дылы бытыллан түмүктэниэхтээх. Кэлэр нэдиэлэҕэ ИДьМ министр тахса сылдьара былааннар.

Баһаарнай сулууспа ойуур баһаарын умуларьыга көхтөөхтүк кыттыбыт. 3 массына уонна личнай састаап уот умуларьыга бытыллыбыттар. Нэһилиэнньэлээх пууннарга баһаар түбэлтэтэ тахсыбатах.

ОГПН начальнига Н.А. Парников Таастаах, Салбан, Искра, II Хомустаах бөһүөлөктэрин тула баһаартан көмүскэнэр барьердары оҥорууга үлэ бара турарын, бу ый 15 күнүгэр дылы ситэриллэхтээгин иһитиннэрдэ. ЧС тохтуу илигинэн нэһилиэнньэ тыара тахсара бобуллары санатта.

ОДьКХ начальнига Н.В. Игнатев реорганизация бытыллыахтааһын, коммунальнай хаһаайстыба от ыйын 1 күнүгэр муниципальнай бас билиигэ ки-

риэхтээгин, объектарга өрөмүөн үлэлэр саҕаламмыттарынан, улуус киинин хоту өттүгэр уу бэриллибитин, соҕуруу өттүнээҕи ситим бу нэдиэлэҕэ чөл түһэриллиэхтээгин туһунан иһитиннэрдэ.

Лесхоз директара М.В. Мордосов Таастаах баһаарыттан атын баһаардар умуларьылыбыттарын, Таастаахха уоту умуларьыга 80-тан тахса киһи үлэли сылдьарын, үс күнүнэн тохтотуллуон сөбүн иһитиннэрдэ.

Улуус баһылыга А.И. Ильин СР предпринимателлэрин форумугар сылдьыбытын, СР Президентин, правительствотын сайлааччыларыгар сылдьан элбэх бопсуроһу баһаартарбытын, тутууну ыгытыга государственнай заказчик дирекциятын боломуочуйатын ылары ситиспитин, «Намавтодор» АТ улуус бас билитигэр ылбыттарын, эрдэ тэринэн, дыһанан халаан уутуттан сүөһү, сылгы өттүгэр хоромньу тахсыбатааһын, баһаары умуларьыга дыһалта күөскэ үлэлэспитин, нэһилиэнньэ күүһүн түмэн үлэ баран баһаардар тохтотуллубуттарын, элбэх баһына оҥоһуллан ыһыи инэ кэнгэбитин, Маймаҕа началь-

най оскуола саҕа дьыэтэ тутуллубутун, бу ый 10 күнүгэр аһылыгыта бэлиэтэниэхтээгин уо.да. иһитиннэрдэ.

«Нам улууһун ТХУ» МКТ начальнига И.И. Федоров бурдугу ыһыи инэ 104% ыһылыбытын, 1330 гектарга тизердиллибитин, хаһаайыстыбалар сайылыктарга тахсыбыттарын, оҕуруот аһыныһы түмүктэнэн эрэрин туһунан иһитиннэрдэ.

Улуус баһылыгы 1 солбуйааччыта Н.В. Слепцов Чернышевскайтан 2,5 мөл. бырангаатта ыамата Үрүг Күөлүгэ ыгытылыбытын туһунан иһитиннэрдэ.

Улуус баһылыгы солбуйааччыта С.П. Ядрихинскай иһитиннэрбитинэн 2010 сыл түмүгүнэн А.И. Ильингэ республикаҕа тыа сириг АПК-тын сайыннарыга биллэриллибит конкурса кыайылааһынан тахсан «Муниципальной оройуон бастыг баһылыга» аат бэриллибит, республикатааҕы үлэ коллективтарын спартакиада тыгар Г.В. Шамаев капитаннаах улуус хамаандата эстафетаҕа иккис, республика үрдүнэн спартакиадаҕа 3-с миэстэни ылбыт.

Бэлиэтэнэ И. ИВАНОВ

таах. Холобура, 500 шлакоблогу атыылаһарга биир устууката 55 солк., 500-төн үөһэ — 53

Бэчээттэмиккэ эргиллэн

Биһиги хаһыаппытыгар үлэ ветерана И. Саввинов «Үйэлээх тутууну туруоруу суохха» диэн дьыуус буолан баран, оруннаах санааны этэр заматката бэчээттэммитэ. Манна автор мас дьыу үйэтэ суоһунан, тааһынан тутууну саҕалааха диэн бэлиэтэбитэ. Чуолаан, бу санааттан сирдэтэн, мастан ураты тутуу матырыйаалларын улууска оҥорон таһаары саҕахтарын көрдөөтүбүт. Итиэннэ «Дьулур» олоһор дьыуни тутар фонда (директор В.В. Кутуков) илинэн

бень, сизмэн) Мохсоҕоллоохтон ажаллар, кумаҕы улуустан хааччыналлар. Наһаа улахан суох, дьыуус станок биир чааска 150 устуука, күнгэ биир тыһ. куб шлакоблогу оҥорон таһаарар кыамталаах. Блок 19х19х39 кээмэйдээх, 25-30 кг ыйааһынаах. Былырын саҕа тутуула турар поликлиниканы 30 тыһ. шлакоблогунан хааччыытыттар. Граф Бизергэр оҕо саадын тутуулар. Быйыл халаан уута, баһаар мэхэйдээннэр, хойууаан, ыам ыйын 11 күнүгэр үлэ сезон саҕалаабыттар. Ол да буоллар былааннара ботуччу — 80 тыһ. Онтон 6 тыһынычатын оҥорбуттар. Мантан иннэ 2

ТААС ДЬЫЭ — ҮЙЭЛЭЭХ!

үлэлиир «Намстрой» муниципальной тэрилтэттэн буллубут. Тэрилтэ улахан объектары тутуунан дьарыктанар. Үс спецтехникалаах, икки производственной сыахтаах. Мантан бирдэстэрэ — шлакоблогу

Хомустаах нэһилиэгэр саҕа оскуола тутуутугар матырыйаал бэлэмниллэр. Бу сылтан баһаары Намга көһөрөн аҕаахтарга. Сыах үлэтэ механизированнай буолуоҕа.

Нэһилиэнньэ матырыйаалы

солк., 1000 үөһэ 50 солк. тэнгэнэр. 7х8 дьыуэ 36 куб шлакоблок (2,5 тыһ. устуука) туттуллан, көндөйө 230 — ча тыһ. солк. сыаналанар диэн тэрилтэ суоттуур. Инникитин нэһилиэнньэ утары баран, «Россельхозбанк» нөҕүө таас дьыуэ кредит оҥорон биэрэр хайысханы тутуһар санаалаахтар.

Чахчыга, таас үйэлээх, уоттан улахан куттала суох. Оттон мас сыаната сыллата үрдээн иһэр, аны кэлэн чугаһынан дьыуэ сөптөөх мас да баранна. Онон тутатына да буолбатар, сыйа-баайа таас дьыуэри тутуу кэм ирдэбилгэр кубулуйуо. Онуоха «Намстрой» МУП шлакоблогу ырынак усулуобуйатыгар эппизтгээр, дьон хамаатык атыылаһар матырыйаала буоларын ситиһэр санаалаах.

Билигин республика үрдүнэн тастан тизийэн аҕаалыны аччатар сылтан, бэйэбитигэр баар кыахтары толору туһанан, тутуу матырыйаалыгар наадыйыны төһө кыалларынан олохтоох таһаардарынан хааччылыы сорууга турар. Бу улахан хамсааһын долгунугар уйдаран шлакоблок сыаһын үлэтэ хотоһуулаах буоллун.

Л. УВАРОВСКАЯ

оҥорон таһаарар. Сыах Граф Бизергэр профессиональнай лицей базатыгар ааспыт сылтан үлэлиир. Начальник — Б.С. Бочуров. Матырыйаалларын (ше-

кэрэхсээн, интэриэһиргээн ыйыталаһар эбит. Онон тэрилтэ улахан объектары эрэ буолбакка, чаһынай олоһор дьыуэри тутуунан дьарыктанар сорок-

ПРОГРАММА

проведения улусного национального праздника Ысыах, посвященного 115-летию со дня рождения И.Е.Винокурова, выдающегося политического и государственного деятеля
Место проведения: Парк культуры и отдыха МО «Хатын-Арынскай наслег»

Дата проведения: 21 июня 2011 г.

20 июня 2011 г.

19.00 Размещение и оформление тһүһүлгэ наслегов и предприятий «Алаһа тһүһүлгэтэ» №2

21 июня 2011 г.

08.00 Размещение и оформление тһүһүлгэ наслегов и предприятий «Алаһа тһүһүлгэтэ» №2

09.00 - Встреча гостей национального праздника Ысыах «Аан Аартык» №1

10.30 «Ыһаахха ыһыры»

Центральная тһүһүлгэ «Арчы тһүһүлгэтэ» №3

11.00 Торжественное открытие национального праздника Ысыах:

1. Парад:

- почетные гости мероприятия и родственники И.Е.Винокурова;

- поселения МО «Намский улус»

(ветераны, спортсмены, выпускники);

- марафон в честь 115-летия И.Е.Винокурова с участием энтузиаста-спортсмена, лауреата республиканской общественной премии «Якутия года-2010» П.С.Наумова;

2. Обряд поклонения огню;

3. Приветственная речь главы улуса Ильина А.И.;

4. Выступления гостей, награждение;

5. Театрализованное представление;

6. Праздничный оһуоһай

Центральная тһүһүлгэ «Арчы тһүһүлгэтэ» №3

13.00 - Конкурс оформления тһүһүлгэ наслегов и предприятий «Төрөөбүт тһүһүлгэтэ»

- Конкурс национальной посуды (сахыа иһитэ) «Сылаас саламаттаах оһуордаах кытһыам»

14.00 Конкурс заповал оһуоһа «Улуу киһини уруйдуубут!»

«Оһуоһай тһүһүлгэтэ» №6

14.00 Конкурс якутского фольклора «Өбүгэ үгэһинэн»

«Фольклор тһүһүлгэтэ» №5

14.00 Большой концерт лауреатов, дипломантов улусного фестиваля, посвященного 115-летию выдающегося политического и государственного деятеля Якутии И.Е.Винокурова, «Уйгу ыһаарынан!»

«Эстрада тһүһүлгэтэ» №4

14.00 «Оҕо-аймах ыһааҕа»:

- концерт «Ыльыһыр-туойар оҕо саас»;

- конкурсы «Саха көрдөөх оонньуулар»

«Оҕо саас тһүһүлгэтэ» №7

14.00 Спортивные соревнования «Энгиэли Боотура»

Центральная тһүһүлгэ «Арчы тһүһүлгэтэ» №3

17:00 Спортивные соревнования по национальным видам спорта

Центральная тһүһүлгэ «Арчы тһүһүлгэтэ» №3

17.00 Конкурс национальной одежды «Саха талба - мааны танаһа»

«Эстрада тһүһүлгэтэ» №4

21.00 Конные скачки «Дьөһөгөй күрөһэ»

Ипподром с. Бютяй-Юрдя МО «Бютюнский наслег»

21.00 - Концерт артистов якутской эстрады «Сахам сирэ, эн ыллаа!»

- Шоу-дискотека «Энгиэлигэ үрүн түүн»

Центральная тһүһүлгэ «Арчы тһүһүлгэтэ» № 3

21.00 - Ностальжи «Манньык талба киһэһэ»

«Эстрада тһүһүлгэтэ» № 4

22 июня 2011 г.

03.00 - Обряд встречи солнца «Үчүгэйиэн, самаан сайын!»

- Оһуоһай «Тһүһүлгэбит төлкөтө түстэнин!»

Томтор

«ЭНГИЭЛИГЭ» СУРУТТАРДЫН ДУО?

П.Е. Тарскай, 2 Хомустаах олохтооһо:

— Тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаах сүбэ-ама наада. Сүөһү

—сылгы иитиитигэр, үүттэн бордууксуя, холобура, кымыһы, быһыраһы хайдах оҥороллорун туһунан үгүс киһи билбэт буолуохтаах. Норуот маастардарын киэнник сырдаттын. Истэһинэн З. Понохованы истэбит эрэ. Маастардар туһунан хаһыакка сиһилии сурулара буоллар, олус интэриэһиргээн ааһыа этибит. Нэһиликтэринэн бастыг тиэргэннээх ааллары кэпсээн. Олбуордарын, үүнээйиһирин, оҕуруоттарын туһунан. Аһыах сыһынан Саха сириг норуоттарын алтыс спартакиадага ыгытыллыаҕа. Онуоха благоустройство салаата күөскэ көрүллүөҕэ. Бу улахан тһүһүлгэ бэлэмниини билигниттэн саҕалаахха. Ыччат болҕомтотун, кини интэриэһиргиир тематын булан таба суруйун.

Л. УВАРОВСКАЯ

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

«Э сиэли» хаһыакка сибээс отделениеларынан, общественной суртааччыларынан 2011 сыл иккис а арыгар сурутуу ыгытыллар.

2011 сыл иккис агарыгар сурутуу

6 ыйга — 330 солк.,

3 ыйга — 165 солк.,

1 ыйга — 55 солк.

Хаһыат индексэтэ — 54889,

нэдиэлэҕэ иккитэ тахсар.

СУРУТУУ - 2011

Бэлиэ түгэннэр

2012 сылга республика-бытыгар аан дойду таһымнаах тэрээһиннэр: „Азия оҕолоро“ V спортивнай оонньуулар уонна „Россия – спортивная держава“ IV форум бытыллыахтара.

Аан бастакы форум 2009 сылга Казань (Татарстан республикатын киин куората) куоракка бытыллыбыт. Иккис форум 2010 сылга Москвада тэриллибитэ. Үһүс форум быйыл Саранск куоракка буолар. Төрдүс форум эһил Дьокуускайга от ыйыгар бытыллыабыт. Оттон

норуоттар икки ардыларынааҕы „Азия оҕолоро“ оонньуу Олимпийскай комитет өйбүлүнэн 4 сылга биридэ

Дьэ кэргэн – иити кыһата

«Төлкөбүн төрүүх ыччаккыттан ыйыт, кэскилгин кэнчэри олобуттан көрүн» дьэ өс хоһооно мээни эгиллибэтэҕэ чакчы. Оҕо туһа дьэ аҕа атаҕын элэтэр, ийэ санаата сылаас ийиинэн, тапталынан тугулар. Урукку да кэмнэргэ, кыаммат-хотуммат күннэргэ киһилии сирдээх, сирдэрбэт үлэһит, талба талааннаах, үөрэхтээх-дөбүрдээх оҕолору улаатыннарар, олох суолугар үктэннэрэн, ыал-күүс онортоон үһүн олоҕу олонор, сааһыран, баттахтара манхайан кэллэхтэрэ.

Коммунар Прокопьевич, Варвара Николаевна Андросов-

А А А Н
Д О Й Д У
Т А Н Ы М Ы Т А Р

бытыллар. Оонньуу азиатскай континены бүтүннүүтүн хабар. Сүрүн соруугунан – спорду, чөл туругу тарбаты, саҕаттан саҕа спортивнай сибээһи олохтоонун, Азиятаары-Тихэй океан регионун кытта доһордоһууну бөбөгөтүү, Олимпийскай хамсааһыны тарбаты. Оонньуу 1996 сылтан бытыллар. Онуоха Сахабыт республикатын маннайгы президеэ Михаил Ефимович Николаев өнгөтө улахан. Чуолаан, кини көбүлээһининэн, туруорсуутунан оонньуу үгэскэ кубулуйда. Кэлэр 2012 сылга оонньуу бэһис төгүлүн бытыллыабыт.

Аан дойду таһымнаах бу икки улахан тэрээһини көрсө баараҕай тутуулар саҕаланны-

лар. Ол курдук 3000 миэстэлээх спорт комплексы, 25х50 м инээх бассейны, 3000 миэстэлээх сабыылаах, футболуур хонуулаах стадион, саҕа аэропорт. Маны таһынан араас элбэх чөлүгэр түһэри, сөргүтүү күүгүллэр, суоллар оһоһуллуохтара. Онон өр сылларга оҕолорго, ыччакка туһалыы туруохтара.

Л. УВАРОВСКАЯ

Табах тардан дьэ кэргэн тынар салгынын буортулаабатахтар, арыгыны өрө тутан олохторун аймаабатахтар. Кырдыаҕастар билгин да тэтиэнэхтик сылдыбаллар. Улахан кыыстарын Клавдия дьэ кэргэнин кытта бииргэ олоролор, сиэннэрин хонтуруоллуулар, көмө буолаллар.

Ийэлэрэ Варвара Николаевна: «Оҕолор буоллахтара, сүүрэллэрэ-көтөллөрө, мэниктиллэрэ ханна барыай? Онон-оҕор куурусалары уйаларыттан таһаарда хха, бэйэлэрэ уйаҕа кириэн кылааллан олоһор буолааччылар. Син бэйэ-бэйэлэрин көрсөн улааппыттар, ону-маны сыаналыы, харыстыы үөрэммиттэрэ. Онук такайар да этибит. Детсадка да, оскуолаҕа да ытыллар мероприятиеларга өрүү кытталлара, бэйэ-

рыгар улааппыт буолан, дьоннорун уопуттарытунан оҕолорун улаатыннардылар. Талба талааннаах ырыаһыттар, уруһуйдьуттар, спортсменнар, активистар, техникаҕа сыстаҕас, сылгы, сүөһү да көрүүтүттэн туора турбат улахан көмө, туһа дьоннорун.

«Доруобай, чэгиэн, активнай, дьарыктаах буола, кырдыаҕаһы убаастыыр, олоххо үтүө суолу тутуһар өйү-санааны тиэрдэн улаатыннартаабыт. Уолаттар аҕаларын кытта биригэ элбэхтик сылдыбаллар, бултутулар-алтылылар, үлэлииллэр. Кыралар да улахаттартан туора турбаттар ини,» – дьэ Клавдия, Мария санааларын үллэстэллэр. Клавдиялаах Иннокентий улахан уоллара Денис – тракторист, сылгыны көрөрүн сөбүлүүр, чөл олоҕу тутуһар эдэр киһи. Кыыстара Туйаара –

Дьэ кэргэн – иити кыһата

Бам ыйын 27 күнүгэр эдэр ыаллар «Сайдам ыал» улуустааҕы конкурса буолан ааста. Бу конкурсу аан бастаан 2006 с. А. Шестаков аатынан культура киинин директора В.В. Колпашикова тэрийбитэ. Онтон ыла сыл аайы улууска биер бастыҥ, кэрэ-бэлиэ конкурсунаан буолан ытыллар. Эдэр ыалларга улуус баһылыгын солбуйааччы И.Р. Попов, дьэ кэргэн отделын салайааччы Т.Н. Степанова эбэрдэ тылларын тиэртилэр.

Конкурса барыта 7 эдэр ыал кытынна: Намтан Вера, Рустам Федоровтар, Хатын Арыыттан Екатерина, Ярослав Евстафьевтар, Нам селотуттан Марина, Николай Тарабукиннар, 1 Хомустаахтан Мирабелла, Леонид Ядревтар, Хамаҕаттан Татьяна, Владимир Уодайдар, Бөтүгтэн Мария, Иван Сивцевтар, Модуттан Лилия, Егор Маяровскайдар.

Эдэр ыаллар бэйэлэрин билиһиннэрэн, «Психологическая ситуациялар» интеллектуальной оонньууга кыттан, «Биһиги дьэ кэргэн-чөл олох туһугар» дьэ бырайыктарын көмүскээн уонна кизээни көстүүмү, былааччынайы кэргэн тахсан көрдөрөн күрэхтэстилэр. Ыаллар бары оҕолорун аҕалан сценаҕа илдьэ табыстылар. Бэйэни билиһиннэри түүһүмэхтэн эдэр ыаллар бары да сөптөөх дьарыктаахтарын, иллэн кэмнэрин сөпкө аттаран туһаналларын, оҕолорун олус кыһаллан иитэллэрин биллибит. Ыал ийэлэрэ бары тигэллэр, баайаллар, оҕуруот олордолор. Оттон аҕалар тыаҕа бул-

САЙДАМ ЫАЛААР – ЭДЭР ЫАЛААР

туулары, балыктыыларын сөбүлүүллэр, дьэ кэргэтирин иитэр туһугар кыһаналлар. Психологической интеллектуальной оонньууга дьэ иһигэр тахсар өйдөспөт буолууну, быһыыны-майгыны хайдах гынан түргэнник уҕарытарга ийэлэр да, аҕалар да сөптөөх эпизодтэри биэрдилэр. Үһүс түүһүмэхтэн конкурса кытта кэлбит бары эдэр ыаллар чөл олоҕу тутуһалларын, спордунан дьарыктаналларын биллибит. Хатын Арыыттан Евстафьевтар оҕо оонньуур, сынньанар площадкатын тутар баҕалааһын эбит, макетын аҕалан көрдөрдүлэр. Онтон кизээни көстүүмүнэн, былааччынайы тахсыы-бу кизээ биер саамай кэрэ түгэнэ буолла. Эдэр аҕалар, ийэлэр олус кыраһыабай буолан көһүнүлэр. Маны таһынан фойеҕа туруорбут быыстапкалара уонна астаан аҕалыт бүлүүдэлэрэ эмиэ сыаналанна.

Эрийсиллээх күрэх түмүгэр кыайылаахтары иһитиннэрэр күүтүүлээх түгэн тиийэн кэлэр. Бастаан номинациялар этилиннилэр. Ол курдук Маяровскайдар «Бигэ туруктаах дьэ кэргэн», Федоровтар «Талба талааннаах дьэ кэргэн», Евстафьевтар «Кэскиллээх дьэ кэргэн», Сивцевтар «Дьоһуннаах дьэ кэргэн», Уодайдар «Сайдаас дьэ кэргэн», Тарабукиннар «Энсиэли кэскиллээх дьэ кэргэн» номинациялары ыллылар. Онтон 1 Хомустаахтан Ядревтар гран-при хаһаайына буолан «Сайдам ыал-2011» үрдүк ааты сүктүлэр. Бары кытыгыт ыаллары олохтоох дьаһалталара, аймактара, табаарыстара, үлэлиир төриитэлэрэ эбэрдэлээн бэлэхтэрин туттардылар.

Дьэ кэргэн нэдиэлэтин биер анал тэрээһининэн оҕону иитиҕэ улахан өнгөлөөх ыаллары Бочуот кинигэтигэр киллэри биолар. Бу күн Бочуот кинигэтигэр 5 ыал киллэрилиннэ: Наталья Степановна, Михаил Илларионович Софроновтар (Бөтүг), Надежда Егоровна, Степан Гаврильевич Азаровтар (Таастаах), Мария Федотовна, Михаил Михайлович Лукиннар (Аппааны), Анастасия Петровна, Виталий Дмитриевич Яковлевтар (Үөдэй), Мария Дмитриевна, Семен Семенович Колесовтар (1 Хомустаах). Бу ыалларга Бочуот кинигэтигэр кирибиттэрин туһунан сибидиэтэлистибэ туттарылынна.

Дьэ кэргэн нэдиэлэтин кэмигэр кыаммат, элбэх оҕолоох ыалларга көмөлөһөргө акция оҕоһуллубута. Бу акцияҕа кытыгыт, кыаммат ыалга көмөлөспүт предпринимателлэргэ махтал суруктар бэрилиннилэр. Чөл олоҕу тутуһар, пропагандалыыр дьэ кэргэтигэр ортолоругар дьэ кэргэн отдела «Үтүө холобур» дьэ номинация олохтоон, арыгы испэт үтүө үгэстээх дьон бүгүн эмиэ бэлиэтэнилэр. Ол курдук хайа да бырааһынньыкка остуолга бытыылканы уурбат, үрүүмкэни көтөхпөт Иван Николаевич, Раиса Егоровна Аммосовтар (Таастаах) уонна Александр Филиппович, Лена Тарасовна Тохтобиннар (Аппааны) сибидиэтэлистибэни туттулар. Нэдиэлэ устата «Тохтоо, дьикти түгэн» фотоконкурс тэриллибитэ. Конкурса 1-кы миэстэни ылбыт А.А. Сивцева, 2-с миэстэлээх В.Д. Васильев, 3-с миэстэни ылбыт оҕо приютун итиллээччилэрэ дипломнарынан наҕараадаланнылар.

В. РЫКУНОВА

АҕЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Хатырык нэһилиэгэр бэс ыйын 1 күнүттэн сайынҕы водопровод холбонно. Манна ИП Дьяконов эдэр үлэһиттэрэ Андрей Бочуров, Илья Марков үтүө суобастаахтык ситэрэн-хоторон үлэлэттилэр. Онон водопровод этэнгэ буоллаҕына, оҕуруоппутун дэлэйдик үүннэриэхпит.

А. КУЛИЧКИНА

ҮТҮӨ ҮГЭС САЛБАНА ТУРДАР...

тар 1957 с. сүрэхтэринэн сөбүлэһэн ыал буолбуттар. «Үтүө киһи үөлэһэ кыымнаах, өтөҕө төнүргэстээх» диэннинэн сиэттэрэн Партизанна дьэ тутталлар. Сэттэ оҕону төрөтөн, алтаҕын тутан хаалан улаатыннарар ыал онортоотулар, дьэ элээтилэр.

Ыал аҕа баһылыга Коммунар Прокопьевич тулааһа буолан, оҕо сааһыттан үлэҕэ эриллэн, буһан-хатан, бэйэтэ этэрини, үлэттэн дьолун булбут киһи. Сылааны, тымныыны аахсыбакка сырыыны сылдыбыт хоһуун сылгыһыт, колхоз, совхоз хайа да үлэтигэр туора турбатах үтүөкөн үлэһит, билгин сааһыран 77 сааһыгар сылдыр ытык кырдыаҕас. Дьэ кэргэн ийэтэ Варвара Николаевна оҕолорун кытта түүннэри-күннэри миккиһэн, сүөһү-ас көрөн, эмиэ да оскуолаҕа остуорастаан, күн бокуойа суох сылдьан 72 сааһа туолбутун эбээ буолбута туоһулаан эрдэҕэ. Аҕалара үлэттэн быыс булан нэһилиэк общественной олоҕор «орроһор» активист, кулууп сценатыттан түспөт артыыс.

Оҕолорун иитиһилэригэр улахан болҕомтолорун уураллар. Оҕо кутун-сүрүн үргүтөхпүт дьэ мөхпөккө-эппэккэ, улаханньык сангарбакка үтүө тылынан иитэллэр. Бэйэлэрин олоххо, үлэҕэ сыһыаннарын көрө-билиэ улаагалларыгар үтүө сүбэһит, табаарыс буолаллар.

лэрэ да ыллыылларын олус сөбүлүүллэрэ. Икки кыыс үлэһит буолалларыгар да ырыа куттаах культура эйгэтин таллахтара,» – дьэ астынан ахтар.

Аҕалара Коммунар Прокопьевич: «Бэйэм ханыҕа суох буоламмын, элбэх оҕолонун, удьуорбун тэнитэр кистэл санаалаах этим. Оҕону мөҕөрү сөбүлээбэппин. Төһө кыалларынан эрдэттэн үлэлэтэ үөрөппитим. Бэйэм сценаттан түспөт буоламмын эбитэ дуу, онуоха эбии оҕолорум ыллыылларын сөбүлүүр буоланнар, культура өттүгэр сыста улааппыттар. Икки уол Владимир, Прокопий Партизанна олоролор, дьэ элээх-уоттаах ыал аҕалара. Владимир техника киһитэ, Прокопий болуотунуук, өссө киһин иистэнэр, этэрбэһи, билэни киһилээбэт. Клавдия, Татьяна, Мария Никольскай мааны кийииттэрэ, «Намыына» ансамбль ырыаһыттар, «Күндүл» сыһыанан кийи үлэһиттэрэ. Күтүөттэр, кийииттэр да үлэһит, активнай позициялаах, оҕолоругар сүрэхтиин-быардыын бэринэн үөрэтэ-такайа сылдыр дьон. Сыһына ишпиккин дьэ биер да оҕо хомуруйбат. Эһээ, хос эһээ буолан, сир үрдүгэр аһаммыт олохпун толору олордум,» – дьэ астынан олонор, санаатын сааһылаан үгүһү аһына, элбэҕи кэпсээтэ.

Оҕолор төрөһүттэрин эйбэс сыһыаннарыгар, истин тапталла-

ыал, дизайнер-модельер, Санда – спортивной оскуолаҕа, Сандаара – Хамаҕатта музыкальной оскуолатыгар үөрэнэллэр. Артем да туора турбат, кыра-кыраалаан дуобаттырга үөрэнэр, үлэлиирин, салгынгна сылдыбарын ордорор. Татьяна, Егор оҕолоро Алена – АГИКИ студена, график дизайнер, Георгий – «Туймаада-Нам» үлэһитэ, Саша – спортивной оскуола 5 кылааһын үөрэнээччитэ. Мария улахаттара ырыа алыбар ылларбыт оҕолор. Жэня, Диана иккиэн «Хотугу сулус» конкурса кыттан лауреат буолбуттара. Жэня өссө боксанан дьянаардаахтык дьарыктанар. Кыралара детсад киһитэ.

Андросовтар кыра уоллара Верхоянскайга олоһор, ырыаны олох аргыһа онгостубут музыкальной дууһалаах ыал аҕата.

Үтүө санаа, хоһуун үлэ, ыллыктаах олох, сүрэх этиитинэн, дууһа ыйытынан сылдыбыт дьон сир үрдүгэр хайаан да бэйэлэрин ааттатар бэлиэлэрин хааллараллар. Андросовтар бэлиэлэрэ – кинилэр оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ. Билгин төһө да тус-туска олохтоох ыал ийэлэрэ, аҕалара буолан олордолор, барыларын дьонго аһаҕас, аламаҕай сыһан, үтүөмайгы, үлэҕэ, оҕоҕо таптал, истин сүбэ биригэ холбооттуур.

Оҕону иитиҕэ үтүө үгэс саллана турдар... Т. НИКОЛЬСКАЯ

Үөрэх эйгэтигэр

Нам 1 N-дээх орто оскуола-та үтүө үгэскэ кубулуйбут сыллата араас тэрээһиннэри ыттар. Биир оннук түгэнинэн оѳолор талааннарын арылар «Тахсан иһэр сулус» күрэх буолар. Бу сыллата тупсан, хайысхата уларыйан иһэр, оѳолор да, учууталлар, төрөшүүттэр күүтэр, кэрэхсиир тэрээһиннэрэ буолар.

Быйылгы үөрэх дьылыгар оѳолор сценаҕа сагаран-ингэрэн, туттан-хаптан көрдөрөр артистическай дьо-урдарын көрөр, сыаналыыр сорукутаах ытытынна. Ол курдук кылаастар ханнык баҕар суруйааччы айымньытынан, остуоруйатынан, эбэтэр бэйэ айытынан 15 мүн. инсценировкалары бэлэмнээн туруордулар. Кылаастар эрдэттэн бэлэмнэнэн, 5-8 кыл. буолуохтаах кэмизгэр көрдөрүлэр, онтон улахан кылаастар карантин мэйһидээн, арыый да хойууту бэйэлэрин үлэлэрин көрөөччү дьүүлүгэр таһаардылар. Манна 1-кы миэстэни 10 «б» кыл. коллектива «Чөл олох иһин» инсценировката, салайааччы Иванова У.М., 2-с м. 9 «а» кыл., сал. Старостина Я.Е. саха народнай суруйааччыта Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон «Кинини туох киргэтэрэ» пьесатыттан быһа тардан туруоруулара, 3-с м. 10 «в» кылаастар, сал. Гуляева Л.В. «Каламбур» диэн көрдөөх туруоруулара ыллылар. Маны таһынан биирдильдөөн араас номинациялар олохтоннулар. Көрүү түмүгүнэн, культура туйгуна, Нам улуунун кылаа-

бынай режиссера Новиков И.С. 9 «а» кыл. коллектива спектаклы толору туруоран, сыллата ытытылар «Синия птица» республикатааҕы драматическай конкурса кыттарыгар этии киллэрэр. Онон кылаас салайааччыта Яна Егоровна бэйэтэ режиссердаан, спектаклы толору туруоран, кулун тутар 30 күнүгэр Аллараа Вэстээххэ баран ситиһилээхтик кыттан кэлдилэр.

Спектакльга сүүрүн оруолу Азалияны Сардана Васильева,

күрэххэ кыттарга Новиков И.С. сүбэлээбитэ. Кини бу күрэххэ Нам улуунун оскуолаларыттан ким да кытта илик, онон эһиги бастакы хараначчылар буолуо этигит диэбитэ, онон спектаклытын ситэрэн, чочуйан, итэбэстэрбитин көннөрөн, туох баар малыгар-салыгар, таһаыгар тийэ көрүнэммит, барыахпыт биир күн иннинэ үлэбитин учууталларбыт уонна Иван Степанович дьүүлүгэр генеральной репетиция курдук таһаарышпыт. Онно учууталларбыт кыра этиилэри, сүбэлэри биэрбиттэ-

ДРАМКУРҮНҮОКТАР КОНКУРСТАРЫГА

Кэрфили Коля Габышев, Варяны Света Пестерева, Данилы Христофор Новиков бэрт итэбэтиилээхтик оонньоотулар, онтон кылаас атын үөрэнээччилэрэ спектаклы аныгылыгы тыыннаан үнүкүүлээн, ситэрэн, тупсаран биэрдилэр. Оѳолорбут бу күрэххэ икки улахан номинацияны ылары ситистилэр, ол курдук «Лучший драматический спектакль» уонна сүүрүн оруолу толорбут Сардана Васильева «Лучшая женская роль» ааты ылан үөрүүлэрэ мунура суох. Маны таһынан Сардана «Океан» лааҕырга путевканын наҕараадаланна.

Бу күрэххэ хайдах кыттыбыттары туһунан Сардана бэйэтэ маннык кэпсиир: «Учууталбыт Яна Егоровна этиитинэн, бастаан айымньыны бары кылааска олорон аахпышпыт, онтон сөбүлээммит, ким ханнык оруолга барсыан сөбүн сүбэлээн талбышпыт. «Синия птица»

рэ уонна улахан ситиһиини баҕара хаалбыттар. Бу күрэххэ республика араас улуустарыттан, Дьоккуускай куорат оскуолаларыттан сүрдээх элбэх оѳо кыттар эбит. Ол курдук сарсыарда 9 ч. регистрациаланан, түүн 2 ч. дылы көрүү буолбут. Манна хас да хайысханан кытталлар, холобур, кукольной, музыкальной, драматическай уонна олонхо. Биһиги бэһис коллективинан көрдөрөн эрдэ кэлбиппит, түмүкүтүн кэлин истибиппит. Дьүүлүгэр сүбэлэр сүрдээх кытаанахтык көрөллөр». Сардана кэпсээнин түмүгэр, мин быраас буолар баҕалаах эгитим, оттон билгин артыыска буолуохпун саныыр буоллум диэн кистэлэнин кэпсээтэ.

Дьэ, ити курдук, оѳолорбут улуустан биир бастагынан «Синия птица» күрэххэ кыттан, икки улахан ааты ылан, үөрэнкөтөн, эһиил эмиз ыгырдылар диэн кэллилэр. Инникитин кинилэргэ өссө үрдүк ситиһилэри, үчүгэй үөрэҕи баҕарабыт.

Л.Г. ЗАМЯТИНА

Ааспыт кэм ахтылжана

Оѳо СААҢЫМ СЫРДЫК ӨЙДӨБҮЛЭ

Мин 1952 с. от ыйын 20 күнүгэр дьонум Сытыган күөл сайылыгар олордохторуна төрөөбүтүм. Күнүс иймэ ыалдыбытыгар аҕам тэлиэгэ оѳуунун көлүөчү Намга тийээн илдэр. Иймэ эрээйдээх миигин Нам саҕаланьытыгар тэлиэгэ төрөтөр. Онно Арамаан уонна тетя Пана диэн кэргэннилэр миигин дьилэлэригэр киллэрэн кийимин быһан, ийэбин кытары көрөллөр-истэллэр, бүбэйдэһэллэр. Ити курдук дьонум сайын сайылыкка, кыһынын Харыйалаах арыыга сүөһү көрөн үлэлиллэрэ, онно буор муосталаах, муос түннүктээх балаҕанга олорбуппут. Онтон 1959 с. сэттэбин туоламын Аппааныга Маалыкай оскуолаҕа бастакы кылааска үөрэнэ кирбитим, интернакка олорбутум. Онно интернакка поварыт Ноговицына Аниһья Дмитриевна этэ, олус миннигэс астааҕа уонна тетя Өрүүнэ — Уваровская Ирина Андреевна биһиги басытааталбыт, нээнкэбит этэ.

Муос түннүктээх, ыһырыннык лаампа уоттаах балаҕан кэнигэтэн интернат дьизэ олус улахан, сьп-сырдык уоттаах уонна олус ичигэс этэ. Сэбиэдиссэй Николаева Евдокия Семеновна этэ. Куруутун тугу эрэ була-тала, сүүрэ-көтө сылдыр буолан, кинини биһиги оччо көрбөт этибит. Кырдык да, маһынан оттуллар 2 оһоххо мас аҕалтарыта, оѳолору аһатарга уу, муос булуута, ас-тангас экирэтиитэ бука үтүмэннээх үлэ буолуо, кэлин санаатахха. Кизэ аайы утуяарбытыгар тетя Өрүүнэ биһиги остуоруйалары, араас үһүйээннэри уустаан-ураннаан кэпсиирэ, онтон бири өйдөөн хаалбышпын: «Биир ыаллар сайылыкка олорбуттар. Онно улахан уоллара эбэтэ буойбутун үрдүөн биир кырдыаҕас, кэрэх маһы көрдөн аҕалан уокка оттубут. Хаалгыт төһүгэр килиили ытаабыт. уу бөѳө сүүрбүт. Кэлин ол уол оһолок өлбүт, дьоно бары утуу-субуу өлөн, ити ыал эстибиттэрэ, онон кэрэх, кырдыаҕас маһы олох тышпат, бааһырдыбат буолун, өрүү имэрийэн, туох эмэ бөлөх хаалларар буолаарын», — диэн кэпсиирэ. Кини кэпсээннэрэ, остуоруйалара өрүү биһигини инники олохпугутгар бэлэмниир, сүбэлиир-амалыыр ис хоһоонноохторо.

Маалыкай оскуолатын 70 сылын сибээстээн интернакка олорбут сырдык өйдөбүлбүн дьонго тигэрдэн ахтан-санаан ааһыахпын баҕардым.

М. БЯСТИНОВА

Партизан нэһилиэгин оскуолата 1934 с. тутуллубут. Онон улуус саамай кырдыаҕас оскуолатын быһытынан биллэр. Кырдыаҕас оскуоланы төһө да ытыктаан туһана сылдыбытыг иннигэр саҕа оскуола — хас биридди нэһилиэк баҕа санаата.

Хайдах олордугут, ыаллар?

педагог. Иитэр үлэҕэ директору солбууйааччынан география учуутала Р.В. Муксунов үлэлиир. Оскуолаҕа 131 оѳо үөрэнэр. Үһүс чыппэр түмүгүнэн үөрэх хаачыстыбата 28%, үөрэҕи ситиһии куруук 100% буолар. 4

кылаас үөрэнээччигэ Катя Новгорова кыайыылааҕын тахсыбыт. Валя Баишева, Айталина Христофорова саха тылыгар эһиилгэ 2-с туурга ааспыттар. Оччотугар кинилэр үөрэххэ кирэллилэр игэр целевой ылаалларыгар бу ситиһилэрэ көмөлөөх буолуон сөп. Федеральной Байкальскай университет ыппыт «Северный меридиан» диэн ди-

салайааччыта А.Н. Окоемов дьарыктыыр. Ырыаҕа РФ, СР културатын туйгуна М.И. Белолубская үөрэтэр. Хомуска национальной культура учуутала В.Н. Гаврильеваҕа сылдыаллар.

Ааспыт Уччуулал сылыгар учууталлар элбэх араас конкурстарга кыттыбыттар. Саха тылын учуутала Е.И. Петрова

тахсарга үлэлэһэллэр.

Профком председателэ, оскуола социальнай педагога Галина Михайловна Соловьева үлэтин туһунан сырдатта. Профсоюз чилиэннэрэ үөрэх үлэһиттэрин тэрээһиннэригэр куруук кытталлар, миэстэлэһэллэр. Муос устарга литературнай-художественнай монитар көрүү-конкурстарыгар кыттыбыттар. Манна саха суруйааччыларын, И.Е. Винокуровка аналлаах хоһооннору ааҕан 2-с миэстэни ылбыттар. Оскуола иһинэн «Сарыада» ырыа ансамбля үлэлиир. Салайааччылар М.И. Белолубская. Ансамбль 3-с сылын араас концертарга кыттар. 2010 сыл түмүгүнэн оскуолалар икки ардыларыгар ытыктыгыт куоталаһыга караокеҕа 2-с миэстэни ылан грамотанан наҕараадаламмыттар. Профсоюз ыппыт «Бастын салайааччы» конкурса оскуола директорга Д.И. Баишев 1-кы миэстэни ылбыт. Оттон Уччуулал сылыгар ытыктыгыт «Бастын кылаас салайааччыта» конкурса начальнай кылаас учуутала Т.П. Мегнинова, директор солбууйааччыта Р.В. Муксунов кыттыбыттар. Уччуулаллар профком үлэтигэр бары актыыбынайдык кытталлар, субуотунньуктарга этигитэ суох тахсаллар. Көхтөөх, түмсүүлэх коллектив нэһилиэктер икки ардыларыгар буолбут быйылгы фестивалга кыттан нэһилиэк 1-кы миэстэни ыларыгар кылаатын киллэрситбит.

Быйыл оскуола тымны буолан ыалдыгы да элбээбит, оло-дурбут ырылар да көппүттэр. Онуоха профком үлэһиттэр үлэлиир усулуобуйаларын тупсарыга үлэлээһэр. Үлэ харыстабылын месячнигар былаан быһытынан үлэ ытыктыгыт. Уччуулаларга уопсай дьизэ суоҕа үлэҕэ мэхэйдиир эбит. Историия учуутала дьизэ суох буолан эрайи көрбүт. Билигин туругунан 4 учуутал уопсай дьизэҕэ наадыйар эбит.

Быйыл сэттиннигэ Партизан орто оскуолата 80 сыллаах юбилейн бэлэтиэхтээх. Онуоха эрдэттэн бэлэмнэни үлэлэрэ бара тураллар, кинигэ бэчээттэрэн таһаараары былаанньылар. В. РЫКУНОВА

УЛУУС КЫРДЫАҒАС ОСКУОЛАТА

үөрэх туйгуна, 25 үчүгэй үөрэхтээх оѳо баар. Начальнай кылаастарга 44, орто звеноҕа 54, үрдүкү кылаастарга 34 оѳо үөрэнэр. Быйыл оскуоланы 19 выпускник бүтэриэхтээх. Күһүн саҕа үөрэх дьылыгар 14 оѳо маннайгы кылааска киирэри бэлэмнэнэр. Саас экзамен туттаран 4 оѳо улуустаагы гимназияҕа киирбит. Оскуоланы бүтэрбит оѳолор үөрэххэ кириилэрэ 5 сылтан бэрттэх 100% тэннээр, үрдүк үөрэххэ кириии 40-50%. ЕҒЭ туттарыта бу оскуола сөптөөх таһымна барар. Ол курдук нуучча тылын, математиканы 3-с сылын 100% туттараллар, ол эрээри хаачыстыба намыһах соѳус. Билигин оѳолор ЕҒЭ туттараары консультацияларга сылдыаллар. Былырын халаан уута мэхэйдээн 9-с кылаастар экзамен туттарбатахтар.

Үөрэнээччилэр предметнэй олимпиадаларга ситиһилээхтик кытталлар, сыл аайы миэстэлэһэллэр. 8 кылаас үөрэнээччигэ Ньургустаана Гаврильева (сал. Т.Н. Гаврильева) технология 1-кы миэстэни, саха тылыгар 10 кылаас үөрэнээччигэ Айталина Христофорова (сал. Е.И. Петрова) 1-кы миэстэни, нуучча литературатыгар 7 кылаастан Айыына Петрова (сал. М.Д. Шарапова) 2-с миэстэни, нуучча тылыгар 10 кылаас үөрэнээччигэ Валя Баишева (сал. Н.Н. Аммосова) 2-с миэстэни, историия 10 кылаастан Гая Зырянов (сал. А.А. Николаева) 3-с миэстэни, географияҕа эмиз Гая Зырянов (сал. Р.В. Муксунов) 2-с миэстэни ылбыттар. Республика таагы предметнэй олимпиадаҕа саха тылыгар 11

станционнай туристическай олимпиадаҕа 9 кылаас үөрэнээччигэ Кэрэчээнэ Христофорова кыттан сертификат ылбыт, онто бу үөрэххэ киирэригэр чэпчэтиилээх буолар.

Оѳолор улуустаагы, республикатаагы культурнай тэрээһиннэргэ, конкурстарга актыыбынайдык кытталлар. Ырыанан, үнүкүүнэн, хомуһунан үлүһүйэн дьарыктаналлар. 10 кылаас үөрэнээччигэ Алгыс Павлов ырыаҕа, үнүкүгэ, хомуска хаста да республикаҕа гран-при аатын ылбыт, республикатаагы конкурса кыттан «Океан» лааҕырга путевканын наҕараадаламмыт. Былырын Алгыс «Орленок» лааҕырга сылдыатыт. Билигин хомуска 20 оѳо дьарыктанар. Үнүкүүгэ «Миичэр» оѳо образцовый ансамблын

гуманитарнай цикл форумугар кыттан финала киирэн «Гармония» номинацияны ылбыт. Оттон естественнай-математическай цикл форумугар география учуутала Р.В. Муксунов эмиэ финала киирэн «Бастын учуутал» конкурса кыттан «Учитель-виртуоз», «Профессионализм» номинациялары ылбыт. Начальнай кылаастар форумнарыгар 3 учуутал бэйэлэрин уопуттарын улууска тарҕатан сертификат ылбыттар. Коллектив, биридилээн учууталлар аны сайын Бөтүнгэ буолар үөрэх бырайыактарын тыа сирин республикатаагы дьаар-баҕкатыгар кыттары бэлэмнээ сылдыаллар. Үгүс учууталлар фундаментальнай, проблемнай курстарга үөрэнэллэр, үрдүкү, 1-кы категория

